Stadskerk Nijmegen (OCP), 19 september 2021
Voorganger: ds. Paul Oosterhoff, diakonaal predikant PKN

[1e lezing: Deuteronomium 13, 2-6] (Nieuwe Bijbelvertaling)
2 Wanneer een profeet of een droomuitlegger uit uw midden een teken of een wonder
voorspelt, 3 dat vervolgens uitkomt, en hij verbindt daaraan een oproep om andere, u
onbekende goden te volgen en te dienen – 4 luister dan niet naar wat hij zegt. Want de
HEER, uw God, wil u daarmee op de proef stellen, om te ontdekken of u hem wel met hart
en ziel liefhebt. 5 Blijf de HEER, uw God, volgen en heb alleen voor hem ontzag. Leef zijn
geboden na en luister naar hem; dien alleen hem en blijf hem toegedaan. 6 En die profeet of
droomuitlegger moet ter dood gebracht worden omdat hij u wilde opzetten tegen de HEER,
uw God, die u uit Egypte heeft weggehaald en u uit de slavernij heeft bevrijd. Die man heeft
immers geprobeerd u af te brengen van de weg die de HEER, uw God, u had gewezen. Zo
moet u het kwaad dat zich bij u aandient in de kiem smoren.

[Evangelie: Marcus 9, 30-37] (Nieuwe Bijbelvertaling)
30 Ze vertrokken uit die streek en reisden door Galilea, maar hij wilde niet dat iemand dat te
weten kwam, 31 want hij was bezig zijn leerlingen onderricht te geven. Hij zei tegen hen: ‘De
Mensenzoon wordt uitgeleverd aan de mensen. Die zullen hem doden, maar na drie dagen
zal hij uit de dood opstaan.’ 32 Ze begrepen deze uitspraak niet, maar durfden hem geen
vragen te stellen.
33 Ze kwamen in Kafarnaüm. Toen ze in huis waren, vroeg hij hun: ‘Waarover waren jullie
onderweg aan het redetwisten?’ 34 Ze zwegen, want ze hadden onderweg met elkaar
getwist over de vraag wie van hen de belangrijkste was. 35 Hij ging zitten en riep de twaalf
bij zich. Hij zei tegen hen: ‘Wie de belangrijkste wil zijn, moet de minste van allemaal willen
zijn en ieders dienaar.’ 36 Hij pakte een kind op en zette het in hun midden neer; hij sloeg
zijn arm eromheen en zei tegen hen: 37 ‘Wie in mijn naam één zo’n kind bij zich opneemt,
neemt mij op; en wie mij opneemt, neemt niet mij op, maar hem die mij gezonden heeft.’

[overweging:]
Profeten zat in die tijd in Israël.
Mensen die met veel bombarie beweerden dat ze wisten hoe het was, welke kant het op
moest. Wat de oorzaken zijn van de misoogst of de ziekte die uitgebroken is. Wat de
redenen zijn van de verloren slag in een oorlog of juist de winst en de welvaart.
Mensen die het zeggen te weten, vaak met het aanhalen van een hogere autoriteit,
sprekend namens een hoger gezag.
Zo spreekt de Here …..
Profeten zat in die tijd in Israël.

Profeten zat in deze tijd, mensen die het zeggen te weten, hoe het moet met de politiek, de
vluchtelingenstromen, de pandemiebestrijding.

Soms hun beweringen kracht bijzettend vanuit een hogere macht, een ideaal, een ideologie, of gesteund door wetenschappelijk bewijs.
Stemmen, geluiden, soms met veel bombarie gebracht.

Naar wie moet je luisteren?
Die vraag is regelmatig aan de orde in de boeken van Israël. Naar wie moet je luisteren, wie is de valse profeet, wie de ware…. Onmogelijk haast om in de kakafonie van meningen en opvattingen, te weten waar je nu wat aan hebt.
Dat was niet alleen in het Israël van die tijden het geval, maar nu nog steeds.
Nog steeds vraag je je af wat nu het ware geluid is, waar je je geloof aan moet hechten, waardoor je je handelen moet laten bepalen.
Wie heeft er gelijk?

Het stukje dat we vanmorgen lazen uit Deuteronomium helpt ons wel wat verder, maar we moeten het wel eerst ontdoen van de ballast die het met zich meedraagt, door het feit dat het eeuwen geleden geschreven is. In een hele andere samenleving, met hele andere omstandigheden dan de onze.
Er staat dat, ook al zou zo'n profeet met zijn beweringen gelijk krijgen, omdat de dingen echt zo verlopen als hij had voorspeld, zelfs al komt zijn voorspelling uit, maar hij verbindt eraan de oproep om een andere god te volgen dan die het volk kent, de God die hen bevrijd had uit de slavernij, dat ze dan naar zo'n profeet niet moeten luisteren.
Als zo'n waarzegger, voorspeller dan misschien wel door de loop van de gebeurtenissen gelijk krijgt, maar je daarbij oproept om niet meer de God van de bevrijding te volgen, dan moet je niet luisteren.

Nou ja, het bijbelgedeelte zegt wel iets meer dan 'niet luisteren'. Het zegt dat je zo'n profeet moet doden, uit je gemeenschap moet uitwissen.
Gruwelijke tekst, die misschien mensen er toe brengt om ook de bijbel terzijde te leggen, als net zo'n gewelddadig boek als de koran of andere boeken van vele eeuwen geleden.
Ik gruwel zelf ook van zo'n tekst, maar het lukt me wel om zo'n uitdrukking te lezen in het perspectief van die tijd en te vertalen naar nu.

Zo'n geluid wat je afhoudt van de God van Israël, van de God van de bevrijding uit de slavernij, dat geluid moet je monddood maken, moet je geen podium geven. Zo'n geluid moet er niet toe doen in jullie midden…

Jezus is met zijn leerlingen op pad om hen te leren wat hij van die God van Israël, van die God van bevrijding, heeft begrepen.
En hij merkt dat zijn leerlingen onderling met elkaar in gesprek zijn over de vraag, wie er nu het meest toe doet in hun kring, wie van hen nu de belangrijkste volgeling van Jezus is.

En Jezus plaatst een kind in hun midden. Een kind, als beeld van wat onschuldig, kwetsbaar is, beschermd moet worden.
En hij zegt: Als je nu belangrijk wil zijn in Gods ogen, dan moet je zo'n kind opnemen, beschermen, de ruimte geven om te groeien om zichzelf te kunnen worden.
Als je zo'n kwetsbaar kind opneemt, neem je mij op en dan neem je hem op die mij gezonden heeft.
Als je beschermt wat kwetsbaar is, dan zit je goed, dan heb je Gods bedoelingen begrepen, dán ben je belangrijk.
Als je het aan één van mijn minste mensen hebt gedaan, dan het je het mij gedaan….

Volgens Jezus is dat het criterium om te weten of iets waar is of niet, waardevol of niet waardevol.
Wordt door die gedachtegang, wordt door dat plan, dat je op z'n gehalte moet beoordelen, wordt daardoor het kwetsbare beschermd, wordt door die filosofie het kind opgenomen. Of niet?

Ikzelf probeer ook zo te luisteren naar alle praatprogramma's, met al die mensen die ons willen zeggen, welke kant het op moet in ons land.
Wordt daarmee het kwetsbare beschermd? Wordt het kind opgenomen?
Zo niet, dan moet je er geen ruimte aan geven aan zo'n mening, aan zo'n opvatting, dan moet je het radicaal terzijde zetten.
Al die meningen die alleen maar uitgaan van winstbejag, en eigen belang en eigen volk eerst, die moet je in jezelf uitwissen; die moet je in jezelf geen ruimte geven. Ter dood brengen zou je kunnen zeggen, jezelf daarvan zuiveren.

We zongen als tussenlezing een gedeelte van psalm 139. Bij uitstek voor mij de psalm van de zelfreflectie.
Gij doorgrondt en kent mij, met al mijn wegen zijt Gij vertrouwt.
Peil mij tot in het diepst van mijn hart, toets mij of ik niet een verkeerde weg ga
En leidt mij op de weg naar u toe, de weg die leven geeft.
Jezus toont ons die weg, als de weg van de bescherming van wat kwetsbaar is. De weg waarop een kind tot z'n recht komt, wat kwetsbaar is, levenskansen krijgt.

Afgelopen donderdag vierden de joden hun grote verzoendag, Jom Kippoer, ook bij uitstek een dag van zelfreflectie, eigenlijk dagen van zelfreflectie. De tien dagen voor Jom KIppoer, de eerste 10 dagen van elk joods nieuwjaar, zijn bedoeld om je af te vragen, wat er veranderen moet in jezelf en in je verhouding tot je medemens. Wat je goed moet maken, wat je recht moet zetten. Wat je sterk moet maken in jezelf en wat je juist moet onderdrukken, moet uitroeien in jezelf.
En na die dagen van zelfreflectie, is er de ruimte om ook die verzoening met God opnieuw te vieren, Grote Verzoendag.

Gereinigd, gezegend ga je dan het nieuwe jaar in.

Die gruwelijke teksten over het doden van de tegenstanders van God, moet je volgens mij zien als een oproep om alles wat je afhoudt van die God van bevrijding, alles wat jou en die andere kwetsbare mens, blijft kleineren en knechten, om dat alles radicaal van je af te werpen. Dat alles geen voeding meer geven, geen lucht, zodat het zal afsterven en je daarvan bevrijd verder mag leven. Verzoend met je zelf, met je medemens, met God

Al wie dat kind, dat kwetsbare opneemt, koestert, beschermt, neemt mij op, zegt Jezus. Volgens mij is dat de weg die we, ook in de kakofonie van geluiden en meningen vandaag de dag, is dat de weg die we moeten gaan.

Paul Oosterhoff, paul@oosterhoff.nl